

Željka Bagarić i Antonija Mandić

Sveučilište Sjever, Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo
zebagaric@unin.hr

Sveučilište Sjever, Sveučilišna knjižnica
amandic@unin.hr

Istina, mediji i žilet-žica: migranti u hrvatskom medijskom krajoliku

Sažetak

Rad istražuje načine medijske pokrivenosti i prezentiranja dva specifična incidenta u kojima su bili uključeni migranti i tražitelji azila na tzv. balkanskoj ruti. Prezentirani su rezultati provedene pilot analize sadržaja s ciljem doprinosa postojećoj literaturi o imigracijskom obuhvatu pružatelja medijskih sadržaja u hrvatskom te regionalnom medijskom krajoliku.

Ključne riječi: *migranti, balkanska ruta, hrvatski news mediji, pilot analiza sadržaja, okviri.*

Problemski okvir

Masovni mediji posreduju svojoj publici informacije o svijetu, nameću teme i uokviruju diskurse. Medijski je svijet postao zaseban svijet s vlastitim kodovima, slikama, jezikom i istinom, koji proizvodi i prodaje vlastitu stvarnost. Informacija više nije slobodna i kritička; ona prenosi jednu ideju i jednu istinu¹⁵². U današnjoj eri *postistine*, gubljenje razlike između empirijskih činjenica i *alternativnih činjenica*¹⁵³, prisiljava nas na svakodnevno propitivanje vjerodostojnosti različitih medijskih sadržaja kojima smo preplavljeni, kao i glasova koji nam progovaraju kroz iste.

Europska unija se tijekom 2015. i 2016. suočila s dosad nezabilježenim valom izbjeglica i migranata - nazvanim europska migracijska kriza - no svima koji dolaze u Europu nije potrebna međunarodna zaštita. Tisuće su poginule u moru, a procjenjuje¹⁵⁴ se da je 90% izbjeglica i migranata platilo organiziranim kriminalcima i krijumčarima ljudi da ih prebace preko granice. Zbog takvog priljeva migranata ponovno je privremeno uspostavljen nadzor unutarnjih granica između zemalja schengenskog prostora¹⁵⁵. Republika Hrvatska se kao tranzitna zemlja nalazi na tzv. balkanskoj ruti i jedina je zemlja članica Europske unije koja na svojoj granici - ujedno i vanjskoj granici Europske unije - nije podigla fizičke prepreke poput betonskih ograda ili žilet-žica. Opća javnost ima i dalje većinom ograničena saznanja i rijetke neposredne doticaje s migrantima / tražiteljima azila, stoga nije moguće ignorirati ulogu i utjecaj masovnih medija, *news media*, te posebice društvenih mreža, na formiranje stavova pojedinaca prema migrantima.

Politička europska scena svjesna je značaja i uloge medijske pokrivenosti migracija i migranata u europskim društvima na percepciju migracija i migranata u javnoj sferi. Kroz različite fondove i etnografske istraživačke projekte analiziraju se i vrednuju sadržaji, diskursi te stavovi medijskih profesionalaca. Podudarni rezultati navedenih istraživanja ukazuju na prevladavajuće negativno i stereotipno portretiranje migranata; uz migrante se dominantno vežu negativne teme, dok su građani trećih zemalja po definiciji podzastupljeni u vijestima i *agendama* vijesti¹⁵⁶. Ti opći rezultati mogu varirati ovisno o specifičnom nacionalnom kontekstu, vrstama medija ili o grupama migranata. A pitanja koja se pri tom podižu vezuju se uz odabir medijskih tema i okvira, oblika prezentacije vijesti, izvora koji se koriste i citiraju, specifične retorike i kategorizacije pojedinih migrantskih grupacija te elemenata diskursa u medijskim sadržajima¹⁵⁷.

152 Carstvo medija: zbornik tekstova / priredio Dražen Katunarić. Litteris, Zagreb, 2012.

153 Veljak, L. Zastarjelost istine? *In medias res: Filozofija medija*, Vol 7, (12), Zagreb, 2018.

154 <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/hr/> Pristup 14. 09. 2018.

155 Uredba (EU) 2017/458 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o izmjeni Uredbe (EU) 2016/399.

156 Primjerice: The MEDIVA project (2011-2013), DG HOME, European Integration Fund for Third Country Nationals, Community Actions 2009. (Grant Agreement no: HOME/2009/EIFX/CA/1814). Coordinator: Prof. Anna Triandafyllidou, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute.

157 Bennett, S. et al., (2011). Media For Diversity and Migrant Integration: Consolidating Knowledge & Assessing Media Practices across the EU. Robert Schuman Centre for Advanced Studies (RSCAS). Izvor: <http://hdl.handle.net/1814/19730>. Pristupljeno: 17. 05. 2018.

Pregledom akademske literature o medijskoj pokrivenosti migracijske tematike tzv. „stare migracije“ (migracije do 2015. godine) u Australiji i Kanadi, (Anderson¹⁵⁸, 2014; Esses, Medianu, 2013; Rowe, O'Brien, 2013; Bradimore, Bauder, 2012; Pedersen, Watt, Hansen, 2006), mogu se između ostaloga identificirati četiri glavna okvira¹⁵⁹ medijskog diskursa unutar kojih se tražitelji azila prezentiraju kao: sigurnosna ugroza; lažni izbjeglice; nezakoniti migranti te zdravstvena prijetnja zajednici. Pokazalo se kako medijske kampanje, ovisno o lokalnom kontekstu, većinom podupiru agresivnu i izrazito neprijateljsku klimu prema migrantima. U tom kontekstu i glasovi koji su zastupljeni slijede „hijerarhiju vjerodostojnosti“¹⁶⁰, obuhvaćajući dužnosnike, druge predstavnike vlasti te predstavnike javnih i popratnih stručnih službi.

U navedenim se okvirima kreću i rezultati UNHCR-ove komparativne tekstualne analize medijske pokrivenosti tematike u vezi izbjeglica i migracijske krize učinjenoj na korpusu od 2000 članaka, objavljenih u razdoblju od siječnja 2014. godine do travnja 2015. godine, u pet europskih zemalja (Italiji, Španjolskoj, Velikoj Britaniji, Švedskoj i Njemačkoj)¹⁶¹ koji iako variraju u pretežnosti tema rizika¹⁶², većinom negativno portretiraju tražitelje azila. Između ostaloga, pokazalo se kako dominantni termini koji se koriste u medijima imaju važan učinak na migracijski diskurs pojedine zemlje te jačaju razinu anksioznosti prisutnu u javnosti vezanu uz imigracijska pitanja. Primjerice, u Njemačkoj i Švedskoj prevladava termin „izbjeglica“ i „tražitelj azila“; tisak u Italiji i Velikoj Britaniji preferira riječ „migrant“, dok je u Španjolskoj dominantan u uporabi termin „imigrant“.

U red navedenih istraživanja ubrajamo i komparativnu tekstualnu analizu prezentiranja europskih imigracijskih tema između međunarodnih globalnih novinskih agencija *Agence France Presse* (AFP), *The Associated Press* (AP) i *Reutersa*, kao predstavnica *mainstream* novinarstva, te agencije *Inter Press Service* (IPS), kao predstavnice alternativnog novinarstva. Studija je obuhvatila ukupno 56 priloga/priča koje su prenijele agencije u razdoblju od veljače do kolovoza 2011. godine. Dobiveni rezultati su pokazali značajnu razliku između *mainstream* i alternativnih medija u odnosu na dužinu, izvore i okvire priča i tema, pri čemu produkciju alternativne agencije IPS u analiziranom razdoblju karakterizira značajno manji broj članaka, značajno veći prosječni broj riječi u tekstovima, te

158 Anderson, H. (2014) Voices of asylum: an exploration of the role of radio in the asylum-seeker debate. *Australian Journalism Review*, 37(1), pp. 91-104.

159 Termin – okvir (*frame*) se odnosi na način na koji govornici i autori konstruiraju argumente o određenim temama. Tema se uokviruje na način da se poveže s drugim događajima i pitanjima i kreira vrijednosni sud o njezinim implikacijama i učinku na društvo.

160 Allan, S. (2004) *News Culture*, Second Edition. Maidenhead and New York: Open University Press.

161 Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries. UNHCR, 2015. Dostupno na: www.unhcr.org/56bb369c9.pdf. Pristupljeno: 12.06.2018.

162 Isto: “*Refugees and migrants were discussed as threats to national security in 10.1% of articles in Italy, 9.2% in Spain, 8.5% in Britain, 4.8% in Germany and 2.3% in Sweden. The discussion of refugees and migrants as a cultural threat or a threat to community cohesion was most prevalent in the British press (10.8%), followed by Swedish (8.2%), Italian (8.1%), Spanish (7.4%) and German (5.3%) newspapers. Another noticeable finding was the high incidence of threats to welfare/health systems in the UK press (18.3%) which was much higher than the other countries in the sample (Sweden 11.4%, 7.9% Germany, 7.3% Italy, 6.7% Spain). The prevalence of negative refugee frames could also be seen in the greater tendency for the British press to link refugees and migrants to crime (8.2%) than in other countries (Italy 4.3%, Germany 3.7%, Italy 2.6%, Spain 1.7%).*”

kritički i reflektivno orijentiran ton i stav. Vrijednosna orijentacija medijske pokrivenosti imigracija u člancima IPS-a jedina stavlja težište na integraciju, za razliku od okvira pretežito negativnih vrijednosti, sukoba i pojednostavljivanja u odnosu na migracijske teme u tekstovima analiziranih *mainstream* agencija¹⁶³.

Pregledom dostupne literature pronalazi se jedino istraživanje o načinu izvještavanja nekih hrvatskih medija o imigrantima u kontekstu straha i prijetnje od terorizma, provedeno u razdoblju od 1. srpnja do 31. kolovoza 2015. godine (Razum, 2015). Autorica na temelju pretraživanja tekstova pomoću zadanih ključnih riječi pozitivnog, odnosno, negativnog naboja u priložima iz *Večernjeg* i *Jutarnjeg lista* pronalazi „terorizam“ i „napad“ kao najčešće korištene negativne ključne riječi, dok su najčešće pronađene pozitivne ključne riječi bile „pomoć“ i „obitelj“. Zanimljivo je pri tom kako se riječ „empatija“ niti jednom ne pojavljuje u uzorku od ukupno 236 analiziranih priloga. Temeljem navedenoga, zaključuje se kako su imigranti u najvećem broju slučajeva i negativnim riječima; najčešće ih se vezuje uz terorizam te na taj način diskriminira i u javnosti potiče strah od terorizma.

Clare i Abdelhady (2017) su analizirali način portretiranja djece migrantskog porijekla u člancima vodećih francuskih tiskovina (*Le Monde*, *L'Humanité* i *Le Figaro*) objavljenih u razdoblju od 2003. do 2013. godine. Analiza je pokazala kako su teme vezane uz imigraciju i imigrante rijetko prikazivani na objektivni i neutralan način. Autori nalaze zabrinjavajućim to što se potomke afričkih imigranta, koji su legitimni francuski građani, (rođeni i odrasli u Francuskoj i imaju francusko državljanstvo) i dalje etiketira isključivo kao djecu imigranata te im se redovito pridaju negativne konotacije iz spektra društvenih problema i nezaposlenosti. Tragični događaji¹⁶⁴ terorističkog napada na uredništvo satiričnog časopisa *Charlie Hebdo* kojeg su u ime Al-Qua'ide izveli „djeca afričkih imigranata“, učvrstili su okvir i diskurs u pravcu ugroze nacionalne sigurnosti i svih vrijednosti slobodnog društva.

Međutim, ponekad mediji mogu imati i pozitivne utjecaje na javne stavove i politiku. Fotografija utopljenog trogodišnjeg sirijskog dječaka Aylana Kurdija¹⁶⁵ koji leži licem prema dolje na mokrom pijesku turske obale dominirale su naslovnicama tradicionalnih i digitalnih medija, te izazvale eksploziju interakcije na društvenim mrežama. Taj je nesretni događaj u kojem je život izgubilo još jedanaest sirijskih izbjeglica, uključujući majku i brata malenog Aylana, svojom viralnošću i ogromnom mobilizacijom korisnika Twittera i drugih društvenih mreža doveo, barem privremeno, do pomaka paradigme u prezentiranju medijske slike migranata i nezakonitih migracija¹⁶⁶. Podaci

163 Libisch, A. (2011). *News coverage of immigration issues in Europe: A content analysis on how international news agencies portray immigrants to the world. Dissertation.* Dostupno na: ucu.edu.uy/sites/default/files/.../ana-libisch-dissertation. Pristupljeno 04.04.2018.

164 Teroristički napad kojeg su dana 7. siječnja 2015. godine izveli braća Saïd (r. 1980) i Chérif Kouachi (r. 1982), kojom prilikom je smrtno stradalo 12 ljudi.

165 Njegovo tijelo u crvenoj majici i plavim hlačicama je otkriveno 2. rujna 2015. godine na turskoj obali.

166 *The iconic image on social media: the death of Aylan Kurdi*/International Journalism Festival, Peruga, 2016. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=EZGm4aFDmAc>; pristupljeno 12.04. 2018.

iz istraživanja koje su krajem 2015. godine proveli istraživači sa *University of Sheffield's Visual Social Media Lab*¹⁶⁷ jasno su pokazali da ova fotografija (*image*) nije samo mobilizirala globalnu publiku, nego je trenutno transformirala debatu o migracijskim temama između korisnika društvenih mreža, jer, prema njima, riječ „izbjeglica“ nosi u sebi odgovornost za međunarodnu zaštitu, koja nije imanentna riječi „migrant“¹⁶⁸.

Obuhvatnija komparativna istraživanja medijske prezentacije tema vezanih uz migracijsku krizu novijeg datuma nisu zabilježena. Međutim, pojedini se mediji bave analizom obilježja portretiranja migranata u pojedinim zemljama Europske unije poznatih po desničarskoj striktnoj politici prema migrantima, poput Mađarske (*The Guardian*) ili Austrije. U mađarskom javnom prostoru se bilježi sveprisutna retorika zastrašivanja i ksenofobije, utemeljena na lažnim vijestima i agresivnoj anti-migrantskoj vizualizaciji na kojoj se bazirala izborna kampanja stranke *Fidesz*¹⁶⁹. Diskriminacijska, desničarska retorika prema nezakonitim migrantima kao „jedva obrazovanim“ osobama s „lošom perspektivom“ i za koje „život u slobodnom društvu predstavlja ozbiljne ako ne i nepremostive probleme“ pronalazi se u austrijskim službenim dokumentima (*Financial Times*¹⁷⁰).

Na osnovu problemskog okvira koji se razabire iz navedenog pregleda literature postavljena su glavna istraživačka pitanja ovog rada:

1. Kako su portretirani migranti u hrvatskom medijskom prostoru?
2. Razlikuju li se najčitaniji hrvatski *news* portali u prezentaciji migranata u odnosu na varijable: *Opći podaci; Izvori; Teme; Vrijednosna orijentacija; Okviri; Stil i ton?*
3. Razlikuju li se *mainstream* i alternativni mediji u prikazu i prezentaciji odabranih incidenata s migrantima?

167 Izvor: <https://www.sheffield.ac.uk/news/nr/aylan-kurdi-social-media-report-1.533951>. Pristupljeno: 13.04.2018.

168 Unutar 12 sati od objavljivanja, fotografiju utopljenog dječaka Aylana Kurdiya vidjelo je 20 milijuna korisnika društvenih mreža. Izvor: <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-37257869>. Pristupljeno 12.04.2018.

169 Nolan, D.&Walker, S. Hungarian journalist admit role in forging anti-migrant “atmosphere of fear“. // *The Guardian*. Dostupno na: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/13/hungary-journalists-state-tv-network-migrants-viktor-orban-government>. Pristupljeno: 02.06.2018.

170 Članak *Financial Timesa* od 25. 06. 2018. se bavi anti-migrantskim službenim dokumentom austrijske vlade, EU predsjedateljice, koji obiluje diskriminacijskom desničarskom retorikom: “... *paper generally paints a grim — and contentious — picture on the integration of migrants, echoing the Europe-wide rhetoric of populist and far-right parties. It warns that the backgrounds and “poor perspectives” of “smuggled individuals” who make it to Europe and stay there means they “repeatedly have considerable problems with living in free societies or even reject them”. “Among them are a large number of barely or poorly educated young men who have travelled to Europe alone,” the paper says. “Many of these are particularly susceptible to ideologies that are hostile to freedom and/or are prone to turning to crime.”* Izvor: Peel, M.&Politi, J. Austria to push hardline migration policy in EU presidency. // *Financial Times*. Dostupno na: <https://www.ft.com/content/6a856100-7860-11e8-bc55-50daf11b720d>,. Pristupljeno 25.06.2018.

Metodologija

Iako su provedene određene studije o medijskom portretiranju migranata, na temelju prethodno prikazanog pregleda literature nije zabilježeno istraživanje o načinu medijske prezentacije migranata, a i drugih aktera u konkretnim događajima stradavanja djece na nekoj od etapa migrantskih ruta. To je ovom istraživanju pružilo mogućnost doprinosa postojećoj literaturi o medijskoj prezentaciji migranata.

U tom kontekstu, provedeno je orijentacijsko istraživanje u čijem je fokusu pilot analiza *online* tekstova na uzorku od ukupno 112 *online* članaka objavljenih u 11 *news* portala. Odabir medija (Tablica 1) obuhvatio je 5 najčitanijih hrvatskih *news* portala (rangiranih prema izvješću agencije Reuters za 2017. g, aktualnom u vrijeme provedbe analize)¹⁷¹; 2 vodeća portala iz svake od susjednih zemalja u blizini čijih granica se dogodio analizirani incident (RS i BiH), te 2 alternativna pružatelja medijskog sadržaja.¹⁷²

Tablica 1. Uzorak medija

Država	Vrsta medija	Naziv portala	Obilježje	KOD
RH	Internetski tabloid	Indeks.hr	Nacionalan; lijevo	P1
RH	News portal i online tabloid	24. sata	Nacionalan; lijevo	P2
RH	Portal dnevnika Jutarnji list	Jutarnji.hr	Nacionalan; lijevo-liberalan	P3
RH	News video portal Nove TV	Dnevnik.hr	Nacionalan; nezavisan	P4
RH	News tabloidni portal	Net.hr	Nacionalan; lijevo	P5
BIH	Web portal	Avaz.ba	Nacionalan; desno	P6
BIH	Web portal	Klix.ba	Nacionalan; lijevo	P7
RS	Web portal dnevnih novina	Blic.rs	Nacionalan; desno	P8
RS	Web portal tabloida	Kurir.rs	Nacionalan; desno	P9
RH	neprofitni portal Udruge „Lupiga – svijet kroz obične oči“	Lupiga.com	Alternativan	P10
RS	nezavisni informativni portal	Novinska agencija Beta	Alternativan; privatno vlasništvo	P11

Ovdje valja istaknuti kako se postupak selekcije portala za analizu pokazao kao jedno od ograničenja u provedbi ovog istraživanja. Naime, kod pojedinih portala susjednih zemalja, posebice u slučaju portala u Bosni i Hercegovini, pokazalo se iznimno teškim doći do podataka relevantnih za kvalifikaciju medija, gdje najčešće *impresum* ne postoji kao izvor podataka, odnosno, ne sadrži identifikacijske podatke upotrebljive za svrhu ovog rada. Zbog manjka podataka, kao i na temelju dubljeg uvida u aktualnu, izuzetno „kompleksno i komplicirano stanje medijske scene u Bosni

171 Reuters Institute for the Study of Journalism. *Digital News Report 2017*. Izvor: www.digitalnewsreport.org. Pristupljeno: 28.05.2018.

172 Napomena: valja istaknuti kako se autorice ograđuju od bilo kakvih mogućih konotacija ili implikacija političkog ili sličnog sadržaja vezanih uz odabir portala u uzorku. Isključivi kriterij se odnosio na medijsku pokrivenost analiziranih incidenta – jer se pokazalo kako pojedini mediji uopće nisu izvještavali o navedenim incidentima.

i Hercegovini...koje se reflektira na netransparentnost, vjerodostojnost, održivost i autonomiju medija¹⁷³ a da bi se otklonile moguće neželjene pogriješke, autorice nisu mogle uključiti niti jedan medij iz Bosne i Hercegovine koji bi se sa sigurnošću mogao prihvatiti kao alternativan.

Jedinicu analize čine svi članci odabranih internetskih portala koji su obuhvatili dva tragična incidenta stradavanja djece migranata na tzv. balkanskoj ruti. Prvi incident se odnosi na pogibiju šestogodišnje afganistanske djevojčice Madine Hossaini (dana 22. 11. 2017.) u naletu vlaka kod Šida, Republika Srbija, u blizini granične crte s Republikom Hrvatskom. Drugi se incident (dana 30. 05. 2018.) odnosi na prvi zabilježeni slučaj uporabe vatrenog oružja od strane hrvatske granične policije u postupanju pri probijanju policijske blokade i pokušaju bijega krijumčara ljudi, kojom prilikom je kod mjesta Donji Srb, Republika Hrvatska, u blizini granice s Bosnom i Hercegovinom, došlo do ranjavanja dvoje dvanaestogodišnje djece (koji su se s ostalih 27 krijumčarenih migranata nalazili u kombiju).

Za prikupljanje uzorka *on line* tekstova, pretraživanje je primarno izvršeno kroz arhive objavljenih tekstova na *website-ovima* analiziranih portala. Kriterij za pretraživanje je bio obuhvatiti sve objavljene tekstove koji se odnose na pogibiju djevojčice Madine kao i sve tekstove u vezi stradavanja djece u pokušaju bijega krijumčara ljudima. No kako se na ovaj način nije prikupio puni uzorak, dodatno je korišten je *Google* pretraživač, na osnovu ključnih riječi „Madina“, „afganistanska djevojčica“, „vlak“, „voz“, „migranti“, „hrvatska granična policija“, „Šid“, „granica“, odnosno, „krijumčari ljudi“, „migranti“, „kombi“, „policijska blokada“, „bijeg“, „pucanje“, „djeca“ „ozljede glave“. Članci koji su sadržavali zadane ključne riječi no nisu pokrivali odabrane incidente, isključeni su iz konačnog uzorka. Ovisno o temi incidenta, rezultati analize su grupirani u dvije cjeline - pogibija Madine (MAD) i propucavanje kombija (KOM).

Vremenski okvir istraživanja je obuhvatio razdoblje objavljivanja online članaka o odabranim incidentima, od neposrednog vremena događanja, do članaka koji su naknadno objavljivani u svrhu obuhvaćanja novih činjenica, poput primjerice razvoja događaja u vezi smještaja obitelji poginule djevojčice u prihvatni centar; intenzivnog angažmana nevladinih udruga u vezi istoga i drugo.

Pilot analiza je obuhvatila ukupno 102 online članka, od čega 70 (70,10%) članaka tekstova cjeline (MAD) je od 21.11. 2017.g. do 17. 06. 2018.g. i 32 (29,9%) teksta za cjelinu (KOM) u vremenu od 31.05.-3.06.2018.g. (Tablica 2).

173 Izvor: Studija Fondacije Heinrich Böll :”Mediji i shrinking space u BiH: utišani alternativni glasovi”, autorica prof. dr. Lejle Turčilo i doc. dr. Belme Buljubašić, govori o globalnom fenomenu sužavanja prostora djelovanja aktera civilnog društva u domeni medija. Dostupno na: <https://ba.boell.org/bs/2017/12/06/mediji-i-shrinking-space-u-bih-utisani-alternativni-glasovi>. Pristupljeno 02. 06. 2018.

Tablica 2. Vremenski okvir i distribucija jedinica analize po portalu

Distribucija članaka											
	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11
MAD	10,92	10,92	11,7	10,14	12,48	2,78	1,39	4,68	3,12	2,34	(0)
% (fr)	(14)	(14)	(15)	(13)	(16)	(2)	(1)	(5)	(4)	(3)	(0)
	23.11.17. -1.06.18.	22.11.17. -5.06.18.	23.11.17. -1.06.18.	1.12.17.- 04.06.18.	22.11.17.- 17.06.18.	11.12.- 26.12.17.	22.11.17	22.12.17- 17.02.18.	22.11.17 -6.02.18.	8.02.- 12.05.18	-
KOM	2,04	1,7	1,7	2,04	2,04	1,02	(0)	1,02	(0)	(0)	2,04
% (fr)	(5)	(5)	(5)	(5)	(5)	(3)	(0)	(1)	(0)	(0)	(2)
	31.05.- 2.06.18.	31.05.- 2.06.18.	31.05.- 2.06.18.	31.05.- 3.06.18	31.05.- 10.06.18.	31.05.- 1.06.18.	-	31.05.18.	-	-	31.05.18.

Navedeni događaji su odabrani zbog velikog medijskog odjeka u Hrvatskoj, a i šire. Kako su se zbili u neposrednoj blizini granice sa Srbijom (pogibija Madine), odnosno s Bosnom i Hercegovinom (propucavanje kombija s krijumčarenim migrantima), analizirani su i pripadajući tekstovi objavljeni u dva vodeća portala navedenih susjednih zemalja. Iako su ovi tragični događaji imali (i još imaju) vrlo veliki odjek i na društvenim mrežama, analiza digitalne komunikacija nije uključena u ovaj rad. Potrebno je naglasiti kako rezultati objavljeni u ovom radu predstavljaju inicijalne rezultate provedenog orijentacijskog istraživanja temeljem postavljenih istraživačkih pitanja.

Analiza sadržaja se definira kao „istraživačka metoda koja se koristi za izvođenje ponovljivih i valjanih zaključaka iz teksta (ili bilo kojeg drugog smislenog materijala) o kontekstu unutar kojeg je korišten“ (Krippendorff, 2004:18), odnosno, kao „istraživačka metoda koja za stvaranje valjanih zaključaka iz teksta koristi skup procedura“ (Weber, 1990: 9). Da bi se provela analiza sadržaja, prema Brymanu (2008:274) „sadržaj se kvantificira u smislu unaprijed zadanih kategorija na sustavan i ponovljiv način“.

U istraživanju je korištena jednostavna pilot analiza sadržaja, kako bi se izvršilo kodiranje sadržaja i definirale kategorije koje su uključene u matricu.

Kategorije upotrijebljene u radu korespondiraju s kategorijama iz do sada provedenih istraživanja medijske pokrivenosti tema povezanih s migrantima, ali i s predmetom ovog istraživanja. U tom smislu su primijenjene dvije vršne manifesne kategorije (*Opći podaci* i *Izvori*) kojima se opisuje oprema članaka te prezentiraju glasovi koji se čuju u analiziranim portalima u različitom medijskom prostoru – hrvatskom ali i regionalnom. Četiri vršne latentne kategorije (*Teme; Vrijednosna orijentacija; Okviri; Stil i ton*) služe za identificiranje razlike između *news* portala u načinu prezentiranja teme čitateljima. Pripadajuće potkategorije manifesnih (ukupno 16) i latentnih kategorija su izlučene tijekom višekratnog čitanja članaka, procesa kodiranja i testiranja kodiranja, te su zaključno od početnih 49 latentnih potkategorija definirane ukupno 34.

Prema Weberu, test pouzdanosti ili „reproduktivnosti“ se odnosi na ideju da različiti ljudi koristeći istu matricu mogu na isti način kodirati isti tekst (1990:17). U tu svrhu primijenjena je Holstijeva formula¹⁷⁴ te izvršeno testiranje pouzdanosti s dva nezavisna suca na 20 slučajno odabranih članaka iz uzorka. Prosječni rezultat testa za sve primijenjene kategorije iznosi 0,87. Kodni list je priložen u *Dodatku 1*.

REZULTATI I DISKUSIJA

Već na početku analize se pretpostavka kako će navedeni tragični događaji u kontekstu kompleksne problematike koju migracijska kriza predstavlja i za treće zemlje u našem okruženju biti od (barem podjednakog) medijskog interesa, pokazala netočnom. Naime, iz *Tablice 2* je također vidljivo kako su jedino portali *Avaz.ba* i *Blic.rs* obradili, doduše šturo, oba incidenta. Izostanak medijskog interesa možda možemo donekle objasniti geografskim obilježjima – pa otuda u bosansko-hercegovačkom medijskom prostoru nije popraćen događaj koji se dogodio na teritoriju ili u blizini granične crte između Hrvatske i Srbije i obratno, ali tada se postavlja pitanje, zašto to ne vrijedi za već spomenute portale *Avaz.ba* i *Blic.rs*. Imajući u vidu metodološku fleksibilnost kvalitativnih istraživanja, koju u cilju produbljivanja ili prikupljanja novih iskustava ili spoznaja omogućuju prilagodbu i redefiniranje istraživačke strategije i polaznih istraživačkih pitanja u tijeku odvijanja istraživanja (Halmi, 2008; Verčić, Ćorić, Vokić, 2011), na osnovu novo deriviranih činjenica autorice su daljnjom pilot analizom obuhvatile 102 online članka pet hrvatskih najčitanijih portala te navedena dva portala susjednih zemalja. Svjesne u svakom trenutku metodičkog ograničenja, kao i uostalom, opasnosti od pretjeranog pojednostavljivanja ove složene problematike, autorice smjeraju stvoriti platformu za buduća relevantna, kompleksna kombinirana istraživanja.

---

¹⁷⁴ Holstijev test pouzdanosti (1969) računa se kao $2A / (N1+N2)$ pri čemu je A broj jedinica u kojima se koderi slažu, a N1 i N2 broj jedinica koje je kodirao svaki od koderi.

Tablica 3. Kategorije i potkategorije manifesne dimenzije (KOM + MAD)

Opći podaci	KOM	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Opći podaci	MAD	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
	Potkategorija	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>		Potkategorija	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>	<i>fr.</i>
	Autorski oblik (vijest, izvještaj, komentar)	2	0	3	0	4	3	1		Autorski oblik (vijest, izvještaj, komentar)	1	2	1	1	5	1	2
	Interpersonalni (intervju, izjava)	4	5	2	6	2	0	0		Interpersonalni (intervju, izjava)	11	12	14	12	11	1	4
	Broj znakova	14.852	11.882	16.822	15.044	13.658	4105	1123		Broj znakova	54.332	20.780	60.259	26.022	40.711	2.740	26.204
	Oprema naslovne cjeline	6	6	5	6	6	3	1		Oprema naslovne cjeline	12	14	15	12	16	2	5
	Grafička oprema (fotografije, stat. podaci, multimed.)	6	6	5	6	6	3	0		Grafička oprema (fotografije, stat. podaci, multimed.)	12	14	15	12	16	2	1
	Oprema ostalo (potpis foto., okviri)	6	6	5	6	6	0	1		Oprema ostalo (potpis foto, okviri)	12	12	12	10	13	0	2
Izvori	Visoki službeni (dužnosnici, polit. stranke)	2	1	2	1	2	1	0	Izvori	Visoki službeni (dužnosnici polit. stranke)	5	2	0	2	4	0	3
	Drž. službe (policija, bolnica)	5	5	4	5	2	1	0		Drž. službe (policija, bolnice)	9	12	12	11	11	1	3
	Zagovaratelji	0	1	0	0	0	0	0		Zagovaratelji	9	6	9	8	11	1	2
	Stručnjaci	2	2	1	1	2	1	0		Stručnjaci	0	2	2	1	2	1	0
	Građani	1	2	1	2	0	0	0		Građani	0	0	2	0	0	0	0
	Interesne skupine (NGO, hum., sindikati)	4	2	0	3	2	0	0		Interesne skupine (NGO, hum.)	10	10	13	10	11	1	4
	Tražitelji azila/migranti	0	1	0	0	2	0	0		Tražitelji azila/migranti	6	10	11	6	11	1	5
	Drugi portali	1	1	0	0	3	3	1		Drugi portali	11	8	8	4	13	2	5

Pogledom na frekvencije pobrojane u Tablici 3 razvidno je kako online tekstovi cjeline MAD zauzimaju gotovo trostruko više medijskog prostora u odnosu na broj znakova u cjelini KOM; koriste se raznovrsniji izvori, pri čemu prednjače glasovi NGO-a, zagovaratelja, predstavnika državnih službi – policije i visokih državnih dužnosnika. Nadalje, glasovi migranata su zastupljeni u podjednakom omjeru kao i službeni izvori, što je podudarno i s predominantnom formom medijske objave, intervjuima i izjavama. Teški emotivni naboj i šok prisutan u javnosti zbog ovog tragičnog događaja mogu poslužiti kao objašnjenje produljenog interesa i produkcije medijskih sadržaja pojedinih analizirani hrvatskih portala. Gotovo identične fotografije koje se uvijek iznova koriste u člancima, velika stopa prenošenja sadržaja drugih medijskih pružatelja, govori u prilog tezi nametanja *agende* i zapravo, recikliranja ove ljudske tragedije. S druge strane, analizom zabilježenih frekvencija kod manifesnih potkategorija cjeline KOM, uočavaju se prevladavajući glasovi službenih izvora, službenih osoba te stručnjaka u odnosu na glasove interesnih skupina i naročito zagovaratelja, odnosno, migranata. Činjenica kako se radi o tekstovima koji su obuhvatili do tada nezabilježenu uporabu sredstava prisile i postupanja pripadnika hrvatske granične policije koje je rezultiralo ranjavanjem djece migranata može rasvijetliti zabilježene pojavnosti u manifesnoj dimenziji.

Za razliku od prezentacije kategorija *Opći podaci* i *Izvori* iz podataka navedenog pregleda literature, zanimljivo je ustanoviti kako u pogledu ovih incidenata u medijskom prostoru na balkanskoj ruti prevladavaju fotografije koje prikazuju migrante kao žrtve, na udaru životnih, sudbinskih i vremenskih nepravilnosti, ali i na milost i nemilost dehumanizirajućeg policijskog stroja u službi brutalne

europske politike zatvorenih granica i namotaja žilet žice. U tom svjetlu, dominantna zastupljenost migranata, zagovaratelja i interesnih skupina sklonih migrantskoj verziji istine u potpunosti odudara od zabilježenih trendova u europskom ali i svjetskom medijskom prostoru.

Tablica 4. Latentna vršna kategorija i potkategorije - Teme (KOM + MAD)

Teme	KOM	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Teme	MAD	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
	Potkategorija	~~6~~	~~5~~	~~6~~	~~6~~	~~6~~	~~3~~	~~1~~		Potkategorija	~~14~~	~~14~~	~~15~~	~~11~~	~~12~~	~~2~~	~~6~~
	Incident	6	5	6	6	6	3	1		Incident	14	14	15	11	12	2	6
	Nezakonite migracije	4	5	2	4	0	1	1		Nezakonite migracije	8	4	7	10	15	0	1
	Nadzor državne granice/sigurnost	4	5	4	6	4	2	1		Nadzor državne granice/sigurnost (procedure)	3	8	9	4	11	2	6
	Krijumčarenje ljudima	6	5	5	6	4	3	1		Krijumčarenje ljudima	0	0	4	0	0	0	0
	Imigracijske brojke	0	0	1	2	0	0	0		Imigracijske brojke	4	3	2	4	0	0	1
	Nezakonito postupanje policije	2	2	0	0	1	0	0		Nezakonito postupanje policije	11	10	12	11	10	2	6
	Temeljna prava migranata	3	2	0	2	4	0	0		Temeljna prava migranata	11	12	12	12	11	2	6
	Temeljna prava policajaca	1	1	0	2	2	0	0		Temeljna prava policajaca	0	0	0	0	0	0	0
	Humanitarnost	0	0	0	1	0	1	0		Humanitarnost	9	5	4	6	7	2	5
	Djeca migranti	6	5	5	6	6	1	1		Djeca migranti	14	14	14	12	16	2	6
	Objašnjenja	2	0	2	2	0	1	0		Objašnjenja	8	9	4	8	6	1	6
	Rješenja	2	0	1	0	0	1	0		Rješenja	2	6	9	6	6	0	6

Uvidom u pobrojane frekvencije u Tablici 4 očitavamo kako se u skladu sa sadržajem incidenta ističu i latentne potkategorije. Zanimljivo je uočiti kako se u incidentu s kombijem u većini analiziranih medija može sramežljivo izlučiti tema o temeljenim pravima (ljudskim pravima i temeljnim slobodama) policajaca. S druge strane, u latentnom tematskom sklopu incidenta pogibije djevojčice dominantni tematski blok se odnosi na nezakonito postupanje policije te u sličnom omjeru i temeljna prava migranata i humanitarnost. Zanimljivo je kako se u tekstovima snažno sugerira na moguća rješenja u smislu neopozivog popuštanja politike sprječavanja ilegalnih migracija. U odnosu na teme koje se vežu uz migrante u analiziranim medijskim sadržajima iz referentnog okvira literature, ponovo uočavamo potpuno suprotni predznak.

Tablica 5. Latentna vršna kategorija i potkategorije:

Vrijednosna orijentacija i Stil i ton (KOM + MAD)

<i>Vrijednosna orijentacija</i>	KOM	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	<i>Vrijednosna orijentacija</i>	MAD	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
	Potkategorija	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>		Potkategorija	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>
	Migranti pozitivno	3	1	0	1	2	0	0		Migranti pozitivno	9	12	12	10	6	2	6
	EU/RH institucije pozitivno	0	0	1	2	0	0	0		EU/RH instit. pozitivno	1	0	2	2	1	0	1
	EU/RH institucije negativno	2	0	0	0	2	0	0		EU/RH instit. negativno	9	10	6	4	11	1	4
	Građani pozitivno	0	0	0	1	0	0	0		NGO/hum. org. pozit.	9	10	8	7	4	1	5
	Policija pozitivno	0	1	3	2	0	0	0		Policija negativno	11	12	13	12	10	2	6
	Policija negativno	3	2	0	0	1	0	0									
		P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Stil i ton		P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
	Potkategorija	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>		Potkategorija	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>
Stil i ton	Informativan /neutralan	2	3	4	4	5	3	1		Informativan /neutralan	2	2	2	2	4	0	0
	Profesionalan	3	3	5	6	5	3	1		Profesionalan	2	2	2	2	4	1	0
	Senzacionalistički	3	1	1	0	0	2	0		Senzacionalistički	12	12	14	12	11	1	5
	Tendenciozan	3	1	0	0	1	2	0		Tendenciozan	12	12	13	12	11	2	6
	Diskriminirajući	1	1	0	0	0	0	0		Diskriminirajući	12	8	9	7	9	2	6
	Kritičan	1	0	1	2	1	1	0		Kritičan	0	0	0	0	1	1	0
	Izrazito negativan	2	1	0	0	1	0	0		Izrazito negativan	12	12	13	12	11	1	5

Na temelju podataka iz Tablice 5 u slučaju stila i vrijednosnih orijentacija koje deriviramo analizom sadržaja promatranih tekstova, vezano za cjelinu KOM, možemo zaključiti kako su one u okvirima prosjeka i očekivanja, gdje profesionalan, informativan i neutralan stil prevladavaju u sadržaju članaka. Potpuno suprotan naboj bilježimo u tekstovima svih analiziranih portala vezano uz Madina incident. Maksimalno izraženih negativnih vrijednosti i dominantnog tona diskursa koji, reklo bi se, agresivno i bezrezervno optužuje ponajprije policijske službenike (najčešće hrvatske granične policije) a zatim i europske institucije za nezakonito, nehumano i diskriminatorno postupanje i ponašanje, odnosno, nametanje politike pogubne po imigrante,.

Tablica 6. Neki naslovi članaka analiziranih portala (MED + KOM)

<i>POTRESNA ISPOVIJEST MAJKE TRAGIČNO STRADALE MADINE : ‘Da nas hrvatska policija te noći nije deportirala, moja bi kći bila živa’</i>
<i>JE LI HRVATSKA POLICIJA KRIVA ZA SMRT DJEVOJČICE MADINE ? Britanski Guardian: ‘Tretirali su je kao životinju, kao psa’</i>
<i>BEŠĆUTNOST NA HRVATSKOJ GRANICI: Tri mjeseca nakon užasne smrti 6-godišnje Madine pod vlakom, njezina obitelj ponovno ponižavajuće protjerana</i>
<i>“Najmračniji kutak europskog ponašanja prema migrantima”</i>
<i>TAJNI POLICIJSKI RAT PROTIV MALE MRTVE MADINE Prvo su Afganistanku (6) otjerali prema Srbiji i pala je pod vlak. Sad su njezinu obitelj lišili slobode</i>
<i>NOVE OPTUŽBE IZ SRBIJE: ‘Hrvatska svakodnevno krši bilateralne sporazume i europske propise, a policajci se ponašaju poput krijumčara ljudi’</i>
<i>‘Hrvatska policija ponašala se prema njoj kao prema psu, kao da je životinja, ali ni Srbi nisu puno bolji...’</i>
<i>Djeca svojim životima platila politiku zatvorenih granica i sustavnog uskraćivanja prava na međunarodnu zaštitu u RH</i>
<i>Policija hvatala krijumčara pa upucala dijete u glavu, reagirao i Plenković</i>
<i>Ispovijest migranata u koje je pucala hrvatska policija: „Tražili smo hitnu, a oni su nas tukli“</i>
<i>Božinović brani policajce koji su upucali djecu u lice: “Postupili su opravdano.”</i>
<i>Noćna drama u Lici: ‘Policajci su pucnjavom branili živote...’</i>
<i>JE LI POLICIJA SMJELA PUCATI? Pucali su ciljano u vozača i gume, a evo što zakon kaže jesu li postupili ispravno</i>

Iako je kroz prizmu ljudskog lica možda moguće shvatiti i identificirati se s tugom i očajem obitelji, začuđuje doista činjenica da se krimen za tragediju olako svaljuje na službenike koji izvršavaju svoje legitimne zadaće. Pri tome nema glasova koji bi pitali zašto je u toj i takvoj situaciji i noći šestogodišnje dijete, koje stjecaj okolnosti ipak nije odvojio od majke i ostalih članova obitelji, samo i bez nadzora hodalo po prometnoj pruzi. Kako to možemo vidjeti u Tablici 6 tendencioznost i senzacionalizam ovih tekstova se očitava već i u naslovima članaka, kao i tema i okvira kojima se agresivno žele urezati u svijest čitatelja.

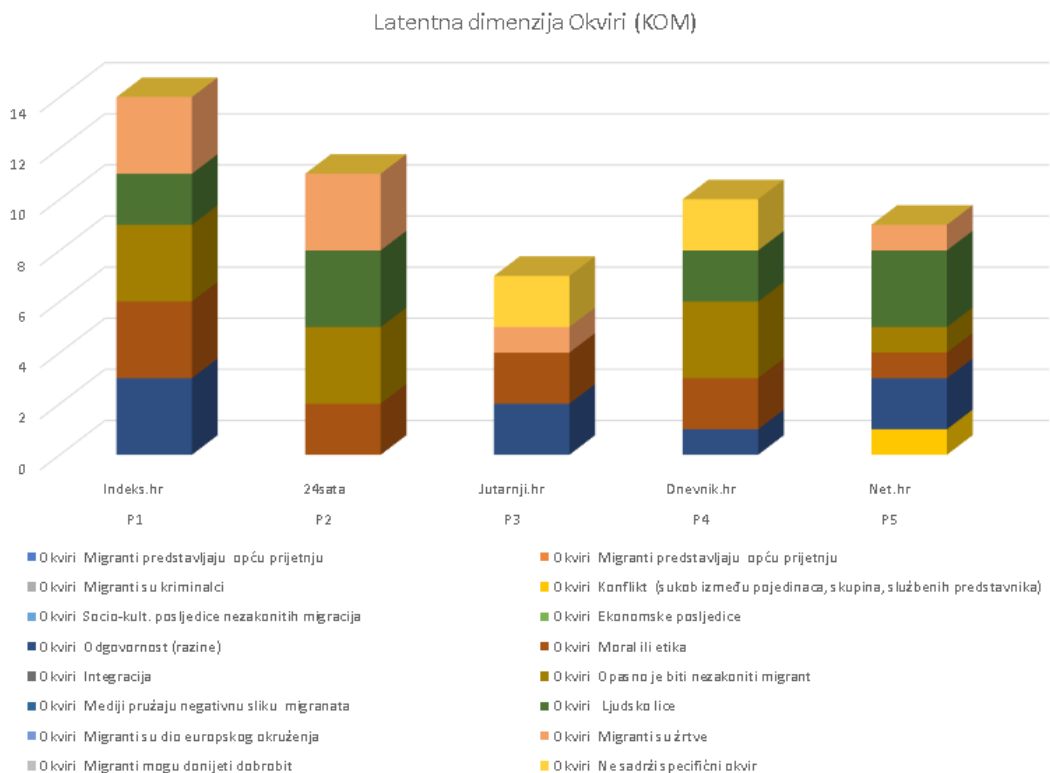

Tablica 7.

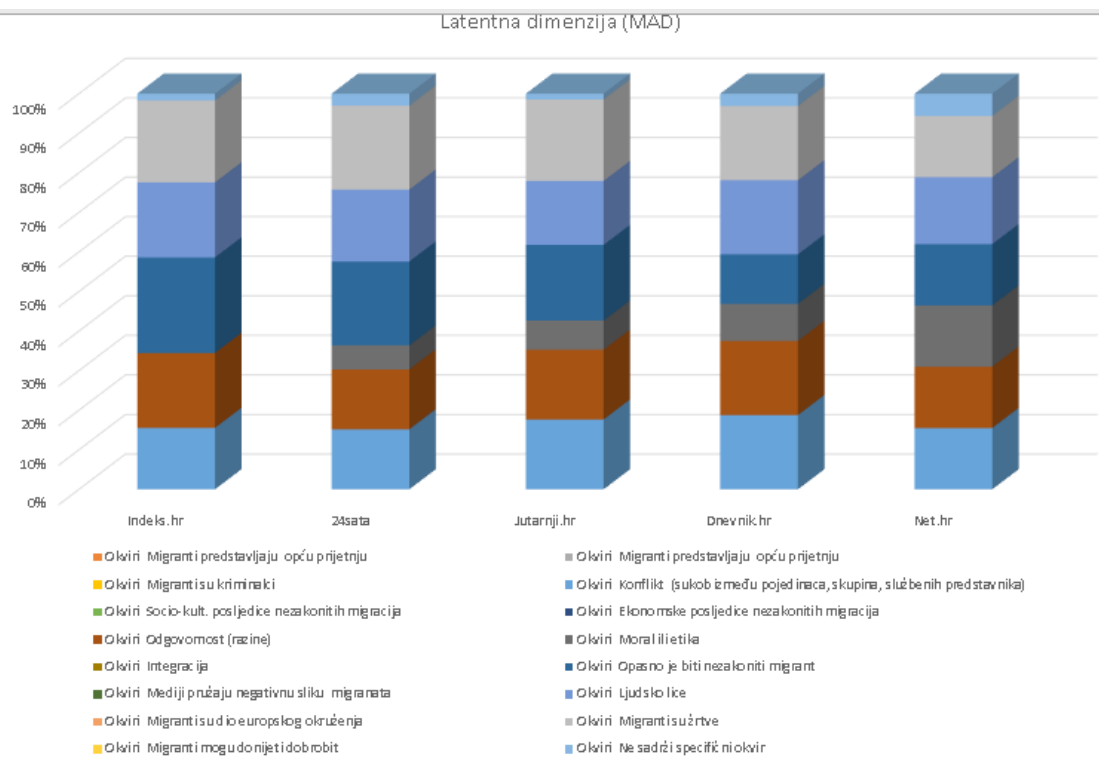
Okviri (Frames)	KOM	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Okviri (Frames)	MAD	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
	Potkategorije	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>		Potkategorije	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>
	Konflikt (između pojedinaца, skupina, službenih predstavnikа)	0	0	0	0	1	0	0		Konflikt (između pojedinaца, skupina, službenih predstavnikа)	9	10	12	12	11	2	6
	Odgovornost (razine)	3	0	2	1	2	0	0		Odgovornost (razine)	11	10	12	12	11	2	6
	Moral ili etika	3	2	2	2	1	1	0		Moral ili etika	0	4	5	6	11	1	2
	Opasno je biti nezakoniti migrant	3	3	0	3	1	1	0		Opasno je biti nezakoniti migrant	14	14	13	8	11	2	6
	Ljudsko lice	2	3	0	2	3	0	0		Ljudsko lice	11	12	11	12	12	2	2
	Migranti su žrtve	3	3	1	0	1	1	0		Migranti su žrtve	12	14	14	12	11	2	6
	Policija je najveća prijetnja migrantima	1	2	1	0	0	0	0		Policija je najveća prijetnja migrantima	2	1	0	0	1	1	6
	Ne sadrži specifični okvir	0	0	2	2	0	1	0		Ne sadrži specifični okvir	1	2	1	2	4	0	0

Autori koriste okvire u argumentaciji konstrukcije društvene stvarnosti koju istovremeno žele nametnuti – uokviriti - kao vrijednosne sudove u procesu našeg promišljanje o društvu ili o nama samima. U Tablici 7 razvidne su teme – okviri koje smo identificirali pomoću potkategorija U provedenoj pilot analizi, postupkom kodiranja i kategorizacije sadržaja svih online analiziranih tekstova izlučena je latentna dimenzija, *Okviri (Frames)*, koju smo identificirali pomoću potkategorija navedenih u Tablici 7, i to: *opasno je biti nezakoniti migrant; migranti su žrtve; odgovornost, ljudsko lice i sukobi/konflikt*. Ako se podsjetimo rezultata prethodno navedenih studija o dominantnim temama koje su usvojile agencije prilikom pokrivanja imigracijskih tema: *imigranti su opća prijetnja, imigranti su kriminalci, imigranti su teret za ekonomiju; imigranti su prijetnja za kulturu zemlje destinacije*, uočavamo bitnu razliku. Zašto se okviri oprečno razlikuju, ovoga trenutka ne možemo odgovoriti. No to bez daljnjeg otvara put za nova istraživanja u ovom području. Nadalje, kako bismo vizualno naglasili pronađenu razliku u okvirima koji stoje iza priča najčitanijih hrvatskih portala ovisno o incidentu kojeg pokrivaju, kreirali smo grafove 1 i 2, iz kojih je razvidno da u obradi incidenta s kombijem okviri iza priča donekle variraju ovisno o portalu. Međutim, iz grafa 2 je razvidno u kojoj su mjeri okviri hrvatskih najčitanijih portala bili podudarni prilikom izvješćivanja u vezi pogibije migrantske djevojčice.

Graf 1. Latentna dimenzija Okviri (KOM)

Graf 2. Latentna dimenzija Okviri (MAD)

ZAKLJUČAK

Svrha ovog rada je bila identificirati razlike u prezentaciji migranata i migracijskih tema, u hrvatskom medijskom krajoliku na temelju dva tragična događaja u kojima je došlo do stradavanja djece migranata na tzv. balkanskoj ruti. U provedenom istraživanju korištena je jednostavna pilot analiza sadržaja, kako bi se izvršilo kodiranje sadržaja i definirale kategorije koje su uključene u matricu. Rezultati objavljeni u ovom radu predstavljaju inicijalne rezultate provedenog orijentacijskog istraživanja na temelju preliminarnih istraživačkih pitanja. Na osnovu svega navedenoga, a imajući u vidu činjenicu kako do sada nije zabilježeno istraživanje o medijskoj prezentaciji migranata na balkanskoj ruti, autoricama se otvara mogućnost doprinosa postojećoj literaturi o medijskoj prezentaciji migranata.

Analiza je ukazala na neke iznenađujuće i zanimljive rezultate vezane uz portretiranje migranata u hrvatskom medijskom prostoru. Naime, za razliku od europskog, odnosno, svjetskog prevladavajuće stereotipnog okvira medijskog diskursa pretežito negativnih vrijednosti i sukoba unutar kojih se tražitelji azila prezentiraju kao: sigurnosna ugroza; lažni izbjeglice; nezakoniti migranti te zdravstvena prijetnja zajednici, u dva odbrana događaja, najčitaniji hrvatski portali prikazuju migrante kao žrtve na udaru životnih, sudbinskih i vremenskih nepravilnosti, ali i na milosti i nemilosti brutalne europske politike zatvorenih granica i namotaja žilet žice. Nadalje, glasovi migranata su zastupljeni u podjednakom omjeru kao i službeni izvori. Ovisno o događaju koji pokrivaju članci najčitanijih hrvatskih *news* portala razlikuju se u odnosu na varijable: *izvori; teme; vrijednosna orijentacija; okviri; stil i ton* u povodu. Pri tome najviše iznenađuju izlučeni dominantni okviri: *opasno je biti nezakoniti migrant; migranti su žrtve; odgovornost, ljudsko lice i sukobi/konflikt*, što predstavlja potpunu suprotnost obilježjima medijske prezentacije koja proizlazi iz navedenog referentnog i problemskog okvira rada.

Nalazimo zabrinjavajućim uokvirivanje slike dehumanizirajućeg policijskog stroja u službi brutalne europske politike. Još je veće iznenađenje ustanoviti visinu podudarnosti u prikazu maksimalno izraženih negativnih vrijednosti i dominantnog tona koji gotovo agresivno i bezrezervno optužuje ponajprije policijske službenike (najčešće hrvatske granične policije), a zatim i europske institucije, za nezakonito, nehumano i diskriminatorno postupanje i ponašanje, odnosno, nametanje politike pogubne po imigrante. U svoj toj silnoj medijskoj borbi za ljudska prava i temeljne slobode migranata, zaboravlja se na važnu činjenicu – a to je da se zahtjev za očuvanje i suzbijanje kršenja ljudskih prava proteže i na hrvatske granične policajce. A sve dok predstavnici hrvatskih medija provode „jedan dan s migrantima“, ali ne i „jedan dan s hrvatskom graničnom policijom“, objektivnost, kritična misao, istina ali i vladavina ljudskih prava i ostalih moralnih dimenzija, neće stanovati u hrvatskom medijskom i egzistencijalnom okruženju.

Literatura:

- Allan, S., *News Culture*. Second Edition. Open University Press, Maidenhead and New York, 2004.
- Anderson, H., *Voices of asylum: an exploration of the role of radio in the asylum-seeker debate*. *Australian Journalism Review*, 37(1), pp. 91-104, 2014.
- Bradimore, A., Bauder, H., *Mystery ships and risky boat people: Tamil refugee migration in the newspaper media*. *Canadian Journal of Communication*, 36(4), 637-661, 2012.
- Bryman, A., *Social Research Methods*, Oxford University Press, New York, 2008.
- Clare, M., Abdelhady, D., *No longer a waltz between red wine and mint tea: The portrayal of the children of immigrants in French newspapers*. // *International Journal of Intercultural Relations*, 50, 13–28, 2016.
- Esses, V.M., Medianu, S., *Uncertainty, threat, and the role of the media in promoting the dehumanization of immigrants and refugees*. *Journal of Social Issues* 69(3), 518-536, 2013.
- Gale, P., *The refugee crisis and fear; populist politics and media discourse*. *Journal of Sociology*, 40(4), 321-340. 2004.
- Halmi, A., *Programi evaluacije i evaluacijska istraživanja u društvenim znanostima*. Naklada Slap. Zagreb, 2008.
- Holsti, O. R., *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Reading: Addison-Wesley, 1969.
- Katunarić, D., ur., *Carstvo medija : zbornik tekstova*, Litteris, Zagreb, 2012.
- Libisch, A. (2011). *News coverage of immigration issues in Europe: A content analysis on how international news agencies portray immigrants to the world*. Dissertation. Dostupno na: ucu.edu.uy/sites/default/files/.../ana-libisch-dissertation. Pristupljeno 04.04.2018.
- Maxwell, J.A., *Qualitative Research Design: An Interactive Approach*. Thousand Oaks, CA: SAGE. 1969.
- Pedersen, A., Watt, S. Hansen, S., *The role of false beliefs in the community's and the Federal Government's attitudes toward Australian asylum seekers*. *The Australian Journal of Social Issues*, 41 (1), 105-124, 2006.
- Peel, M.& Politi, J. *Austria to push hardline migration policy in EU presidency*. // *Financial Times*. Dostupno na: <https://www.ft.com/content/6a856100-7860-11e8-bc55-50daf11b720d>. Pristupljeno 25.06.2018.

- Berry, M., Garcia-Blanco, I., Moore, K., Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries. UNHCR, 2015. Dostupno na: www.unhcr.org/56bb369c9.pdf. Pristupljeno: 12.06.2018.
- Razum, V., *Slika imigranata i imigracijskih procesa u hrvatskim medijima. Migranti u priložima Jutarnjeg i Večernjeg lista*. Diplomski rad. Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 2017.
- Rowe, E., O'Brien, E., *Constructions of asylum seekers and refugees i Australian political discourse*. In: K. Richards, J. M Tiauri (Eds.). *Crime, Justice and social democracy proceedings of the 2nd international conference* (pp. 173-181). Queensland University of Technology, Brisbane, 2013.
- The iconic image on social media: the death of Aylan Kurdi* // International Journalism Festival, Perugia (2016) Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=EZGm4aFDmAc>. Pristupljeno: 12.04.2018.
- Tkalac Verčić, A., Sinčić Ćorić, D., Pološki Vokić, N. *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada u društvenim istraživanjima*. M.E.P. Zagreb, 2011.
- Veljak, L., *Zastarjelost istine?* In medias res, Centar za filozofiju medija, Vol 7, (12), Zagreb, 2018.
- Weber, R. P. *Basic Content Analysis*. (2nd ed.) Thousand Oaks, CA: SAGE, 1990.

Truth, Media and Razor-Wire: Migrants in Croatian Media Landscape

Abstract

This paper examines the ways of media coverage and presentation of two specific incidents in which migrants and asylum seekers along the Balkan route were involved. A small pilot content analysis was conducted aiming to contribute to existing literature on immigration coverage by mainstream and alternative providers of media content in Croatian and regional media landscape.

Key words: *migrants, Balkan route, Croatian news internet media, pilot content analysis, agenda setting, frames.*

DODATAK 1. KODNI LIST

KODNI LIST

Uzorak portala

1. Indeks.hr
2. 24. sata
3. Jutarnji.hr
4. Dnevnik.hr
5. Net.hr
6. Avaz.ba
7. Klix.ba
8. Blic.rs
9. Kurir.rs
10. Lupiga.com
11. Beta.rs

Vremenski okvir jedinice analize (dan, mjesec i godina)?

Opći podaci (vršna manifestna kategorija)

Potkategorija:

1. autorski oblik (vijest, izvještaj, komentar)
2. interpersonalni (intervju, izjava)
3. broj znakova
4. oprema naslovne cjeline (nadnaslov, naslov, podnaslov)
5. grafička oprema (fotografije, statistički podaci, multimedija.)
6. oprema ostalo (potpis fotografije, okviri)

Izvori (vršna manifestna kategorija)

Potkategorija:

1. visoki službeni (dužnosnici, polit. stranke)
2. državni službenici (policija, bolnica)
3. zagovaratelji
4. stručnjaci
5. građani
6. interesne skupine (NGO, humanitarci., sindikati)
7. tražitelji azila/migranti
8. drugi portali

Teme (vršna latentna kategorija)

Potkategorija:

1. incident
2. nezakonite migracije
3. nadzor državne granice/sigurnost
4. krijumčarenje ljudima
5. imigracijske brojke
6. diskriminacija
7. nezakonito postupanje policije
8. temeljna prava migranata
9. temeljna prava policajaca
10. humanitarnost
11. integracija
12. djeca migranti
13. žene migranti
14. objašnjenja
15. rješenja
16. nešto drugo

Vrijednosna orijentacija (vršna latentna kategorija)

Potkategorija

1. migranti pozitivno
2. migranti negativno
3. EU/RH institucije pozitivno
4. EU/RH institucije negativno
5. NGO/humanitarne organizacije pozitivno
6. NGO/ humanitarne organizacije negativno
7. građani pozitivno
8. građani negativno
9. policija pozitivno
10. policija negativno

Stil i ton (vršna latentna kategorija)

Potkategorija

1. informativan /neutralan
2. profesionalan
3. senzacionalistički
4. tendenciozan
5. diskriminirajući
6. kritičan
7. izrazito afirmativan
8. izrazito negativan

This journal is open access and this work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.